

Grammatica bij Wereld vol Woorden thematisch

Hanna Kuijs - hanna.kuijs@gmail.com

het

is

nooit

ijskoud

in Brazilië

de zon

schijnt

bijna nooit

koud

in Japan

hagelt

soms

warm

in Colombia

stormt

vaak

heet

in Eritrea

vriest

bijna altijd

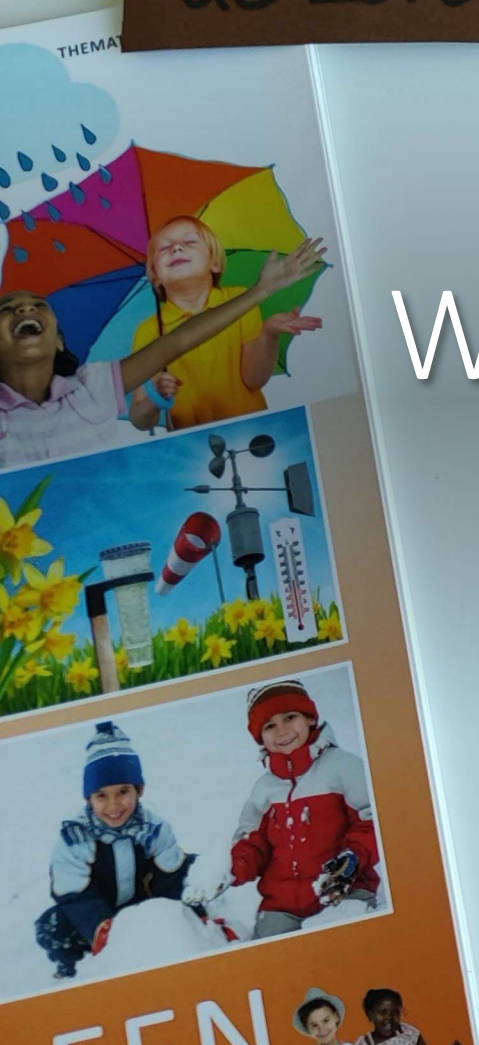
in Syrië

regent

altijd

in Nederland

sneeuwt

Programma

- Hoe werk je aan grammaticale taalontwikkeling?
- Van thema's tot leerstofoverzicht
- Hoe zit het leerstofoverzicht in elkaar?
- Hoe kun je ermee werken?
- Hoe kun jij bijdragen?

Taalleren: doelen

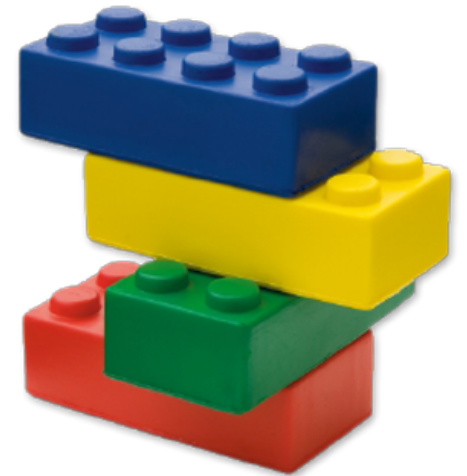
Uitgangspunt Wereld vol Woorden: functioneel-communicatieve visie

➤ Inhoudelijke en functionele doelen staan centraal.

Leerstofoverzicht grammatica:

- Aanvullende vormdoelen: leerlingen leren zich correct en precies uit te drukken.
- Vorm staat in dienst van functie! Woorden, zinnen als bouwstenen om betekenis over te brengen.

Bron: Ruimte voor nieuwe talenten (2018)

Ontwikkeling (grammaticale) taalvaardigheid

Kansen voor impliciete taalverwerving

- Rijke, talige context
- Betekenisvolle, taalrijke interactie, bijvoorbeeld in spel en gesprek

Expliciet grammaticaonderwijs

- Doelgerichte aandacht voor grammaticale verschijnselen (woordvorming, zinsbouw, functiewoorden)
- Didactisch aanbod vanuit NT2-didactiek

Didactiek: Zien is Snappen

- Betekenisgerichte grammatica
- Aandacht voor woordvorming en zinsbouw
- Kleuren voor zinsdelen
- Visueel maken: Zien is snappen!

Bron: Coenen en Heijdenrijk (2010)

Themaposters

de zon

THEMAT

EEN
R!

is

nooit

ijskoud

in Brazilië

schijnt

bijna nooit

koud

in Japan

hagelt

soms

warm

in Colombia

stormt

heet

in Eritrea

vriest

bijna altijd

in Syrië

sneeuwt

altijd

in Nederland

regent

het

vaak

Grammaticale onderwerpen

- Lidwoord en aanwijzend voornaamwoord
- Meervoud van het zelfstandig naamwoord
- Verkleinwoord
- Samenstelling
- Persoonlijk en bezittelijk voornaamwoord
- Bijvoeglijk naamwoord
- Werkwoord
- Plaatsbepaling
- Tijdsbepaling
- Zinnen
- Gebruik van 'er'

Systematische aanpak: stap voor stap

Per thema:

1. Welke woorden worden aangeboden?
2. Welke grammatica-activiteiten zijn al uitgewerkt in de handleiding?
3. Welke aanvullende kansen zien we?

- Wie- en wat-woorden
 - Het-woorden
 - Samenstellingen
- Werkwoorden
 - Knipwerkwoorden
 - Plakwerkwoorden
 - Spiegelwerkwoorden
- Hoe-woorden
- Woorden rondom plaats en richting
- Woorden rondom tijd

NT2-didactiek als uitgangspunt

Receptief	
Stap 1	De leerkracht biedt aan, de leerlingen luisteren
Stap 2	De leerkracht biedt aan, de leerlingen reageren met een handeling
Reproductief	
Stap 3	De leerkracht biedt aan, de leerlingen zeggen na
Productief	
Stap 4	De leerkracht vraagt, de leerlingen geven antwoord
Stap 5	De leerkracht geeft een open opdracht, de leerlingen vragen/antwoorden zelf

Bron: Coenen en Heijdenrijk, 2010

Leerstofoverzicht alle thema's

	Huis	Stad	Weer	Feest	Hatsjoe	Boek	Vogel	Maltid	Water
Lidwoord en aanw. vnw.	X				X				X
Zelfst nw., meervoud		X			X		X		
Verkleinwoord	X			X				X	
Samenstelling	X		X			X			
Pers. en bezittelijk vnw			X			X		X	
Bijvoeglijk naamwoord				X		X		X	
Werkwoord		X			X				X
Plaatsbepaling		X		X			X		
Tijdsbepaling				X			X		X
Zinnen maken	X		*	X	*	X		X	X
Er (tel, plaats, spring)		X					X		X

Inhoudelijke uitwerking per thema

3, 4 of 5 onderwerpen centraal

Per onderwerp:

- Voorbeeldwoorden/–zinsdelen in het thema
- Overzicht van uitgewerkte grammaticale activiteiten in de handleiding
- **Suggesties** voor klassikale activiteiten en activiteiten op niveau

Er bestaat geen '*one size fits all*',
haal eruit wat voor jouw leerlingen
relevant is!

Differentiatie

1-ster: fundamente

- Focus op betekenis van kernbegrippen
- Doel: receptieve beheersing

2-ster: basis

- Focus op betekenis en vorm
- Opbouw vanuit NT2-didactiek: receptief > reproductief > productief
- Complexe onderdelen alleen passief en reproductief

3-ster: uitbreiding

- Herhaling basisaanbod, met focus op productief taalgebruik
- Uitbreiding, o.a. met aanbod Bovenkamer

Fundamenten

- Besteed aandacht aan de begrippen 'één' en 'meer (dan één)'. Kijk samen naar een plaat van het menselijk lichaam, en naar jullie eigen lichamen. Van welke lichaamsdelen heb je er maar één, en van welke meer dan één? Oefen meteen ook de telwoorden: hoeveel zien we er?
- Later in het thema kun je dit herhalen met voorwerpen uit de EHBO-doos. Waar zit er maar één van in (bijvoorbeeld de schaar) en waar meer dan één? Bijvoorbeeld pleisters, pillen en verbandjes.

Basis

- Verzamel een aantal voorwerpen op tafel: bijvoorbeeld twee pillen, twee zakdoeken, twee verbanden, twee pleisters, twee scharen, twee (hoest)drankjes, twee thermometers, twee EHBO-dozen. Sorteert deze voorwerpen samen in twee groepen: woorden die in het meervoud +en krijgen, of +s.
- Bekijk samen een praatplaat van het lichaam en/of kijk naar jullie eigen lichamen. Laat leerlingen lichaamsdelen aanwijzen en benoemen waar er meer dan één van is: armen, benen, vingers, tenen, billen, ogen, oren, haren etc. Benoem de juiste meervoudsvorm en laat leerlingen die nazeggen. Noteer de meervoudsvormen op het bord of op een A3-vel. Stel samen vast dat sommige woorden +en krijgen en andere woorden +s.

Uitbreiding

- Besteed naar aanleiding van de meervoudsvorm dag-dagen (hoeveel dagen was je ziek?) aandacht aan frequente zelfstandig naamwoorden die in het meervoud een klinkerverandering krijgen, zoals stad-steden, dag-dagen, weg-wegen, slot-slotten en schip-schepen.
- Sta stil bij de regel dat als een telwoord en zelfstandig naamwoord samen een maat of gewicht uitdrukken, ze geen meervoud krijgen. Neem een weegschaal en een meetlint mee. Bekijk samen hoe zwaar en hoe lang iedereen is. Bespreek dat je in het Nederlands zegt: 'ik weeg 35 kilo' (en niet '35 kilo's'). Voorbeelden:
 - De langste mens die ooit geleefd heeft was 2 meter 72.
 - Mijn haar is 25 centimeter lang.
 - De afstand van school naar het ziekenhuis is ongeveer 7 kilometer.
 - Een EHBO doos kost bij de drogist ongeveer 6 euro.
- Besteed met leerlingen die hier qua spellingvaardigheid al aan toe zijn aandacht aan de meervoudsvorm van woorden als knie en snee: knie – knieën, snee-sneeën.

Klassikale activiteiten

- Speel een variant op het spel Wie is het. Beschrijf de kleding van een leerling, gebruik daarbij de bezittelijk voornaamwoorden zijn of haar ('zijn broek is groen, zijn schoenen zijn zwart'). Kunnen de leerlingen raden over wie het gaat? Als het goed gaat, kan een gevorderde leerling iemand in gedachten nemen en beschrijven. Tip: gebruik bij deze activiteit de zijn/haar poster van Zien is Snappen. Wijs hierop voordat het spel begint: 'zijn' hoort bij een jongen, 'haar' hoort bij een meisje.

Voorbeeld: Van Steen tot Huis

Onderwerpen:

- Lidwoord en aanwijzend voornaamwoord
- Samenstelling
- Verkleinwoord
- Zinnen maken

Leesvragen:

- Wat is je eerste indruk?
- Welke activiteiten zijn geschikt voor jouw leerlingen?

Thuistalen

- Samenstellingen: in het Spaans komt het specifieke achter het grondwoord: traje de baño
- Lidwoorden: het Turks kent alleen een onbepaald lidwoord (een)
- Bijvoeglijk naamwoorden: in het Arabisch komen deze achter het zelfstandig naamwoord

Tip: www.moedint2.nl

 Moedertaal in NT2 Info Talen ▾ Feedback Zoek eigenschap Doeltaal wisselen

Welkom

Welkom in de app van Moedertaal in NT2 (MoedINT2). Hier zijn moedertaalspecifieke problemen en kansen bij het leren van Nederlands te vinden, voor verschillende talen. Klik op de talen in het menu om de belangrijkste verschillen te zien tussen het Nederlands en de betreffende moedertaal. [Lees meer](#).

Duits

Engels

Marokkaans-Arabisch

Pools

Roemeens

Organisatie

- Uitgangpunt: aansluiten bij je bestaande organisatie
- korte en krachtige activiteiten (10-15 activiteiten)
- Plenaire onderdelen en aanbod op niveau.

Bijvoorbeeld:

- Integreer 1 à 2 keer per week een grammatica-activiteit in het differentiatiecircuit.
Verbind consolideren en grammatica aan elkaar.
- Voeg een aantal keer per week 15 minuten grammatica-tijd toe aan het rooster.
- Gebruik de laatste themaweek (herhaling, verdieping en verbreding) om extra aandacht te besteden aan activiteiten rondom grammatica.

Wat heb je nodig om te starten?

Meld je aan voor de grammaticagroep in de LOWAN community!

- www.lowan-po.nl
- Groep: grammatica bij Wereld vol Woorden thematisch

In de community vind je:

- Algemene handleiding
- Handleiding met lessuggesties per thema
- De eerste concrete materialen
- De mogelijkheid om zelf te delen

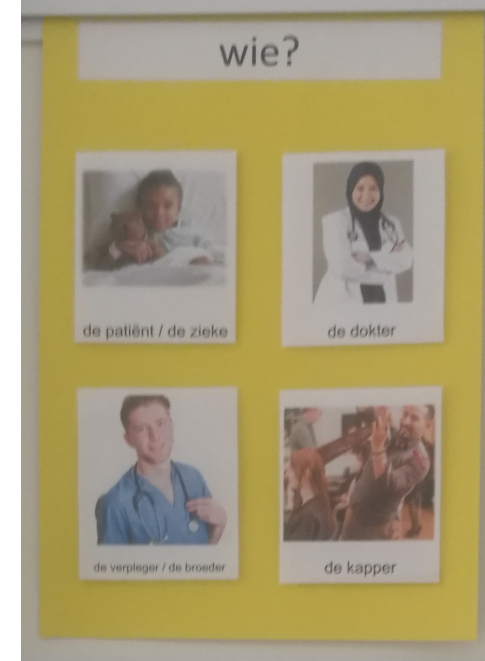
Jullie hulp is essentieel!

Tot de zomer:

- Lessuggesties en materialen uitproberen
- Aanvullende materialen ontwikkelen en delen
- Feedback via de Community

Na de zomer:

- Definitieve materialen

Vragen of opmerkingen?

Hanna.kuijs@gmail.com